folklor/edebiyat, cilt:17, sayı:65, 2011/1

KARS'TA YEREL BASIN (1929-1964)

Nebahat Oran Arslan*

Giriş

Yerel basın Ulusal basın kadar geniş çaplı olmayan il ilçe ve beldelerde günlük haftalık ya da daha fazla aralıklarla çıkan, bölge haberlerine yer veren, yöresel gelişmeyi, sorunları ön planda tutmaya çalışan basındır. Kars'ta bu anlamda kurtuluşundan itibaren çıkarılan gazete ve dergiler yayın hayatına başlama sırasına göre şöyledir: Kars valiliğinin çıkarmış olduğu *Kars Gazetesi*, Kars Halkevi'nin çıkarmış olduğu *Doğuş Dergisi, Kars Demokrat Gazetesi, Bugün Gazetesi* ve Kars Halk Eğitim merkezinin çıkarmış olduğu *Kars Eli* Dergisi bunların başlıcalarıdır.

Kars ve çevresiyle ilgili yerel kayıtlara ilk olarak Erzurum Vilayet Salnamelerinde rastlanmaktadır. Erzurum'da çıkarılan Salname-i Vilayet-i Erzurum 1870'den itibaren her yıl düzenli olarak çıkarılmış ve Kars, kaza ve nahiyeleriyle ilgili çok ayrıntılı bilgiler vermektedir. Bu salnameler 93 harbine kadar düzenli olarak çıkarılmış ve bütün devlet görevlilerinin adını, Müslüman ve Hıristiyanların erkek nüfusu, köy, dükkan, han, hamam, camii, medrese ve mekteplerle, buradaki talebe sayıları, merkezdeki esnaf, dokumacılık ve sancaktaki madenler, çermikler, en ünlü ziyaret yerleri ile ırmak ve göller hakkında değerli bilgiler vardır.(1288 Erzurum Vilayet Salnamesi, s. 149; Doğuş, Temmuz - Haziran 1940, sayı 13(54),14 (55), s. 29-30)**

Kars'ın Rus hâkimiyetine geçmesiyle birlikte, 1883'te kurulan vilayet matbaasında,

*Yrd. Doç. Dr. Kafkas Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi

"Doğuş Kars Halkevi'nin 1933 -1950 yılları arasında aralıklarla çıkarmış olduğu dergidir." Mahmut H. Şakiroğlu, "Halkevleri Dergileri ve Neşriyatı**," Kebikeç, Sayı 3, Nisan 1996, s 137.

Rusça "Kars" adlı gündelik bir gazete çıkarıldı.* (Nahçıvan Ansiklopediyası, 2. Cilt, Nahçıvan, 2005, s. 296. (Geniş Bilgi için bkz Adil Mişiyev, Tiflis'le Bağlı Azerbaycan Edebiyatı, Tiflis, 1886; Aziz Mirahmadov, 20. yüzyıl Azerbaycan Edebiyatı Tedkikatları, Bakü, Maarif yayınları, 1975;Vilayet Quliyeva, İsa Sultan Şahtanski'nin Garibe Hayatı Bakü, 1999) Bu bölgede 1883 – 1917 yılları arsında çıkarılan gazete 1905 yılına kadar günde 300 tane, o yıldan sonra da daha çok sayıda basılmıştır. Çarlık döneminde çıkan bu Rus gazetesinin amacı ilk olarak Rusların buraya yerleştirdiği Molokon, Tokhobor, Khokhol gibi Rus kolonilerini ve sonrada Ermeni, Rum, Nemis, Alman ve Asuri gibi Hıristiyan muhacirlerin refahı için gerekenleri ve dileklerini yerine getirerek yeni yerleşme bölgeleri ve idareye karşı hoşluklarını kazanmaktı. Daha sonrada sayısız zulümle keyfi idare yüzünden adı geçen yabancıların Türk topraklarına yerleştirilmesini kabullenemeyen ve Ruslara karşı duruşları olan Kars'ın yerli ahalisi Türkleri, Rus okul ve idaresine alıştırmaktı.(**Doğuş**, sayı 13(54),14 (55),Haziran- Temmuz 1940, sayı 13(54),14 (55), s. 29-30.) Kars gazetesiyle birlikte yani aynı dönemde Mamiloğlu Tevhididdin Bey'in** Rusça "*Kars Tarihi*" yazdığı fakat bunu ne yazık ki Türkçeye çevirttirip yayınlatmadığı anlaşılmaktadır.(Kars Eli, Sayı 22, Mayıs 1966, s.13.)

Rus hâkimiyetinin sona ermesiyle birlikte Ermenilerin işgali sonrasında, bölgede Türklük bilincinin canlı tutulabilmesi için birçok çalışma yapıldığı ve bunların bölge halkı üzerinde etki bıraktığı görüldü. Her ne kadar Kars Rus hâkimiyetin de kalmışsa da bu dönemde de burada yaşayan Türkler hiçbir zaman anavatandan tam olarak koptuklarını düşünmemiş, çeşitli yardımlar alarak buradan göç etmemeye ve milli bilinçlerini korumaya çalışmışlardı.(Gökdemir,1998: s. 22- 25.)

Kars'ın 30 Ekim 1920'de kurtuluşundan itibaren basın işlerinin hemen başlaması, devam eden süreçte, tarihi olayların ve gelişmelerin yakından takip edilmesini kolaylaştırdı. Bu gerçekten çok önemliydi çünkü ülkede her şey yeniden başlarken Kars'ta bunun seyrini takip etmek basın yoluyla çok kolay olacaktı. Öncelikle Kazım Karabekir (Köstüklü, 2004: s.10)*** ile başlayan basın işleri kesintisiz olarak uzun yıllar devam etti.

---

*"1878 yılından itibaren ömrünün sonunadek Kars şehrinde inzibati işlerde çalışmış, hususi taprışığlar üzre memur, harbi Gubernatör Defterhanasında müdür işlemiş, 1883 ilden çıkan "Kars" adlı haftalık Rus gazetesinin esas emekdaşlarından olmuştur."

** "Mamiloğlu Tevhididdin Bey, "Uyanık Bir Münevver Türk" sıfatıyla Mamiloğlu, Ermeni komitecilerinin ve bilhassa Taşnak Partisinin faliyetiyle de alakadar olarak, onların Türklük ve Türkiye aleyhindeki emel ve fikirlerini anlamaya çalışıyor. Türk ahaliyi ve Kars'taki Osmanlı şehbenderini bu hususta gizlice ikaz ediyor. Ayrıca, "Müslümanlara Karşı Ermenilerin Yaptığı Zulümler" adıyla Rusça bir eser yazmaya başlıyor. Bir çok vesikalara ve hatıralara dayanarak kaleme alınan bu (okunamadı) ve haritalı eserini, 1914 ten sonraki Ermeni vahşetlerini de ilave ederek Malta'ya ve oradan Kars'a dönüşünden sonra 80 yaşlarında iken iki cilt halinde ikmal ediyor.1904 Japon harbinden önce bir ara Kars belediye reisliğine de seçilmiş olan Tevhididdin Bey 93 ten sonra kırk yıllık karagünler devresinde şehirde ekseriyeti teşkil eden Hıristiyanlara rağmen belediye reisliğine geçebilen biricik Türk'tür. 1905 de biten Japon harbinde Ruslar mağlup olunca kopan "Küçük Rus İhtilali" üzerine Rus mahkumu Türklerde neşriyat ve maarif hususunda medeni ve asri haklardan istifadeye imkan buluyorlar. Taşnak Ermenilerin " büyük Ermenistan hülyası peşinde koştuklarını Hasan Harakani türbesine varıncaya kadar Kars vilayetinin taşına toprağına yalandan sahip çıkmakta olduklarını ve geçen Avrupalı medekkik ve seyyahlarıda buna inandırmaya çalıştıklarını gören Mamiloğlu ilmi bir şekilde Kars Tarihi yazmaya karar veriyor. Rusça ve Rusçaya tercüme edilmiş olan eski İslam eserlerine göre esaslı bir şekilde kaleme alınan bu eserde 93 Felaketi ve Muhacerati ile Çarlık tarafından buralara yerleştirilen gayr-i müslümler arasında Türk ahalinin vaziyeti resmi Rus neşriyatına ve istatistiklere göre tesbit ediliyor son yıllara ait kendi müşahade ve hatıralarını da esere ilave ediyor." **Kars Eli**, Mayıs 1966, sayı 22, s.13.

***" Varlık Gazetesi, matbaasında tamamen Paşanın yetiştirdiği yetim ve kimsesiz Türk çocuklarının çalıştığı, Sarıkamış, Kars ve civarında Kuva-yı Milliye'nin ve Milli davanın savunucusu konumunda idi."

Kars'ta ele geçirilen matbaa makinesi ve takımlarını kolordu merkezi olan Sarıkamış'a taşınarak yerleştirildikten sonra, "*Varlık Evi"* adlı bir matbaa oluşturulmuş ve harfleri İstanbul'dan getirtilmişti. Bu matbaada 25 Ağustos 1921'den itibaren *"Varlık*" adıyla haftada iki kez yayınlanan bir gazete çıkarılmaya başlandı. *"Varlık Birlikte Yaşar*" başlığının altında "*Milletin Uyanmasına Çalışır, Siyasi, İçtimai, İlmi, Ahlaki, Edebi*" gazetedir şeklinde bir açıklama vardı. Mesul müdürlüğünü Yusuf Bey yapmıştır.(Öncü, Erzurum: s.23-24.) Sekiz yıl çıkan bu gazete yazıları ile 1921- 1929 yılları arasında bölge halkını oldukça bilinçli hale getirmişti.(**Doğuş**, Haziran- Temmuz, 1940, s.29-30.) Kazım Karabekir Paşa'nın gayretleriyle çıkarılan Varlık Gazetesi ile birlikte.(Öncü, Erzurum: s.25.) topluma farklı alanlarda haberler ve bilgiler verildi.

Varlık Gazetesi bölgede yeni kurulan devletin, inkılâpların ve bu sınır şehrinde Ruslara ve Ermenilere karşı yapılan savaşların anlatılması gibi çok önemli bir görevi üstlendi. Doğuya ait her şeyi yazmak için de iyi bir düzen kuruldu, haberleşme ağını özellikle İstanbul'la oluşturarak, dönemin İstanbul gazeteleriyle bile boy ölçüşecek düzeye geldi.(**Doğuş**, Haziran- Temmuz, 1940, s.29-30.) Daha sonra kolordunun Erzurum'a taşınmasıyla Varlık Gazetesi'nin çıkarıldığı matbaa Sarıkamış'tan alınarak Erzurum'a nakledildi. Varlık Gazetesi, Misak-ı Milli sınırları içerisinde tam bağımsız bir Türk devleti hedefi doğrultusunda yayın politikası izlemiştir. Milli Mücadelenin gerekçeleri, amacı ve ruhu aşılanmaya çalışılmış tam bağımsızlık fikri incelenmiştir.

Varlık Gazetesi'nde Ali Canip Bey'in yazmış olduğu birçok makalede, Türklerin nasıl olması gerektiği üzerinde durulmuş, (Öncü, Erzurum: s.20.) geçirilen bu zor dönemde demirden bir heykel gibi Avrupa devletlerinin karşısında durulması gerektiğinden bahsedilmişti. Varlık Gazetesi yayınladığı makalelerde Yunanistan ve Avrupa'yı hedef alırken, Türkler tarafından yapılan ve Anadoludaki mücadelenin ahengini bozacak her türlü olumsuz harekete de şiddetle tepki göstermiştir. (Öncü, Erzurum: s.22.)

1-Kars Gazetesi

Kars'ta cumhuriyetin ilk yıllarında oldukça yoğun bir yenileşme faaliyeti görülmektedir. Bu anlamda Kars'ta basında aynı hızla ilerleyerek amaçlarını gerçekleştirmek üzere faaliyet göstermektedir. 1929 yılı içerisinde vali B. Salim zamanında vilayet bünyesinde kurulan yeni matbaada vilayete bağlı bir gazete çıkarılmaya başlandı. Adı *"Kars"* olan bu gazete uzun yıllar Kars ve çevresine hizmet edecek ve bölge halkının ihtiyaçlarını karşılayacaktı.

1929 yılı Cumhuriyet bayramından itibaren dört sayfa, haftalık bir gazete olarak çıkarılan Kars (**Doğuş**, Haziran- Temmuz 1940, s. 29-30.) Gazetesi'nin logosunun altında *"Haftada Bir Çıkar, İlmi, Siyasi, İçtimai Türk Gazetesidir."* açıklaması yer alır. Bu gazetenin ilk başmuharriri ve mesul müdürü Abdurrahman Şeref Gündoğdu Bey'di. Tarih muallimi olan Şeref Bey 1930 Şubatına kadar gazeteyi idare etmiş 6 Şubat 1930'da çıkan 8. sayıdan 30. sayıya kadar Selahattin Rıfat Bey idaresinde neşredilip, 17 Temmuz 1930'da tekrar Şeref Bey mesul müdürlüğü almıştır. 13 Kasım1930'dan itibaren Kars Maarif Müdürü Turgut Şevket Bey gazetenin mesul müdürü olmuştur.(Kars, 3 Kasım 1948, sayı.1673.) Kars Gazetesi 1932 sonbaharından itibaren pazartesi ve perşembe günleri çıkmaya başlamış ve müdürlüğüne Kemalettin Bey bakmıştır. 1933'te A. Fuat Bey mesul müdür olmuş ve 1935'te hafta tatilinin cuma yerine pazar olarak kabul edilmesi sonrasında gazete çarşamba ve cumartesi günleri çıkarılmaya başlanmıştı. O

tarihten itibaren 1948 yılına kadar gazetenin yöneticileri şunlardır:

Refik Fikret Sağnak (1935-37), Lise Tarih Öğretmeni Tarhan Toker(1937-40), Fuat Araslı (1940-44),Edebiyat Öğretmeni Kemal Yener (1944-45), Ali Yeniaras(1945-46), Fazıl Nalbandoğlu (1946), Rıfkıye Kağan 1948'de görevi yürütmektedir.(Kars, 3 Kasım 1948, sayı.1673.) Gazetenin çeşitli konulardaki yazar kadrosu ise şöyledir:

Yakup, Veli, Nusret, Feridun (Alaydın), Akbuğa, Ahmet Seyrani, Dr.Esat Oktay, Dr. Süleyman Kuntalp, Baytar Kemal (lokman dayı), Melahat Saim Eroğlu, M. Fahrettin Çelik (Kırzıoğlu), İbrahim Özakın, Haydar Gürus, Halide Nusret Zorlutuna, Veteriner Ahmet Karakuş, A.Şevket Bahça.(Kars, 3 Kasım 1948, sayı.1673.) Gazetenin ilerleyen yıllarda hem yazar kadrosu genişlemiş hem de mesul müdürleri değişmiştir. Gazete 1929'dan itibaren tahminen 1980'e kadar çıktı. Ancak Kars Halk Kütüphanesinde olan sayıları Mayıs 1938- Ağustos 1950 yıllarını kapsamakta ve eksik nüshaları bulunmaktadır. (Kalaycıoğlu, 2009, s.14) Ancak Mili Kütüphane'de yetmişli yılların sonuna kadar gazetenin mevcut olduğu bilinmektedir.

Gazete Kars'a ait tarih, coğrafya, halkbilimi, edebiyat, folklor gibi bölgesel araştırma notları ile köycülük, hayvan ve insan sağlığı konu dallarında yazılar neşretmiştir. Gazetenin çıkarıldığı yıllar içerisinde birçok konuyu işlediği görülmektedir. Sistematik bir tasnif yapıldığında yeniden inşa edilen tüm cumhuriyet şehirleri gibi bütün yeniliklerin takip edildiği görülmektedir.

Gazete'nin başlıca konuları arasında Kars tarihi ve bölgenin tarihi yer almaktadır. "*Kars Hakkında İlk Bilgi İzleri,(* Kars, 27 Eylül 1938, sayı 680.) *Kars tarihçesi,(* Kars, 4 Ekim 1938, sayı 682.) *Kars'a 93'ten önceki Rus Saldırmaları,(* Kars**,** 20 Aralık 1938, sayı 703.) *Kars Hakkında Umumi Malumat(Coğrafya, Tarih,ve Ekonomik Bakımdan),(* Kars, 23 Aralık 1938, sayı 704.) *Kars'ın En Eski Yapısı Kümbet Camii ve Bunu Yaptıran Bagrat Hanların Menşei,(* Kars, 3 Ocak 1939, sayı,707.) *Kısa Kars Tarihçesi (Evsafi Kale-i Kars, Kars Kalesinin Eşkali- Emaretler)"(*Kars**,** 3 Ocak 1939, sayı.707**.)** gibi başlıklarla yazılar verilmekteydi.

Gazetede yazılan önemli makaleler arasında ikinci sırada Kars'ın coğrafyası, ekonomisi ve nüfus bilgileri verilmektedir. Kars Gazetesi'nin 30 Temmuz 1938 tarihli nüshasında Tarhan Toker tarafından ele alınan makalede, Kars ili nüfusunun meslek itibari ile ayrılışını vermekte ve o gün Kars'ta var olan meslek grupları belirtilmektedir. Örneğin Toprak Mahsullerinde çalışan 80656 erkek, 67268 kadın, Ağaç İşletme Sanayinde çalışan 383 erkek, 19 kadın ve diğer çalışma kolları ayrı ayrı verilmiştir. Bu tasniften anlaşılıyor ki Kars ve civarında nüfusun ekserisi çiftçidir. Sanayi yok denecek kadar azdır. Bununla beraber mesleksiz olanların sayısı 62630 erkek, 76316 kadın gibi oldukça büyük bir yeküne sahiptir. Kars'ın nüfusu ise toplam 305 536 dır.(**Kars**, 30 Temmuz 1938, sayı 664.)

Kars halkının sınır şehri olması hasebiyle bir çok etkiye maruz kaldığı açıktı ancak burada yaşayan halkın milli benlik ve karakterlerinden fedakarlıkta bulunmadıkları da gerçekti. En fazla İran ve Rus etkisi olması beklenirken, Kars'ta mevcut Türk unsurun iki ülkeden de yüzeysel olarak etkilendiği, sosyal ve kültürel açıdan kalıcı etkilerin olmadığı görülmektedir.

Makalenin devamında Tarhan Toker, kendi yaptığı araştırmalara göre; Bayatlar Karapapaklar, Karakoyunlular, Afşarlar, Muganlar, Dünbüllüler, Kaçarlar, Akkoyunlular, Kırgızlar, Sürmeliler, Salur boyları, Küdekli, Başkırtlar gibi Türk boyları mevcuttu. Bunların yanı sıra Kars'ta ki diğer boylar şunlardı: Az miktarda Beyaz Rus, Malakan,

Çerkez, Gürcü, Lazki, Kürt, Tatar gibi birçok parçalar halinde bulunan nüfus Türklere oranla pek az sayıda bulunmaktadır. Ayrıca Kars Gazetesi "Kafkaslar ve Kafkas Ülkesi, Terekemeler, Azerbaycan, Acem Nedir? İranlı Kimdir? Malakanlar" gibi konularda yazılmış olan makalelerle burada yaşayan nüfus ve bölge hakkında bilgilendirmektedir. Bunun nedeni 1921'den sonra bölgenin büyük oranda göç almasıdır. Kafkaslardan göç etmek zorunda kalan Türk halkının Kars ve çevresine yerleştiği görülmektedir.(Kars, 4 Nisan1939, sayı 732, Arslan, Erzurum: s. 341–359.)

Gazetenin çok yakından ilgilendiği bir başka konu Kars'ın ekonomisidir. Tarıma ve hayvancılığa dayalı bir ekonomi çizgisi olan Kars'ta 1930'lu ve 1940'lı yıllarda bölgede yapılan ziraatın haritası çıkarılmış,1937 yılında tarım İstihsalat İstatistiği yapılmıştı. Buğday, arpa patates, pirinç, pamuk üretilmekteydi.(Kars, 9 Ağustos1938, sayı 667.) İlin orman sahaları, madenleri, demiryolu ve karayolları hakkında da geniş bilgiler verilmektedir.(Kars, 7 Ekim 1938, sayı 683.)

Gazete o sıralarda sürekli çıkarılan ama tek gazete olması hasebiyle de çok kapsamlı yazıların olduğu, çeşitli konularda yazı dizilerinin fazlaca bulunduğu bir gazetedir. Köy Enstitüleri ve Kars Cılavuz Köy Enstitüsü (**Kars**, 10 Mayıs 1940, sayı 841.), Kars Halkevi ve çalışmaları geniş şekilde ele alınmış konulardı.

Kars'taki yerel basının tümünde olduğu gibi Kars Gazetesi'nin de, Atatürk hakkında yazılan yazılarda onu anlatmak ve devrimlerinin yerleştirilmesi konusunda bir gayret içinde oldukları da gözden kaçmamaktadır. Özellikle Atatürk'ün ölümünden duyulan üzüntüyü, büyük bir özenle okuyucularına aktararak, Atalarını her 10 Kasım'da anmışlardır. Sadece Kars gazetesi değil diğer gazete ve dergilerde bunu görmek mümkündür.(Kars, 10 Kasım 1945, sayı 1377.)*

Kars gazetesi çıkarıldığı dönemde dış politikadaki gelişmeleri öncelikle Hatay sorununu(Kars, 2 Şubat 1938, sayı 619.) 2 Şubat 1938'den 1 Ağustos 1939 tarihine kadar bütün gelişmeleriyle takip ederek okuyucularına bunu ulaştırmıştı.(Kars, 1 Ağustos 1939, sayı 765) Daha sonra yine ülkemizi yakından ilgilendiren Kore Savaşı'nın dünyadaki ve ülkemizde akisleri ve Kars'taki yankılarını da görmek mümkündür. **(**Kars, 13 Ocak 1951, sayı 46.)**

Kıbrıs meselesiyle de yakından ilgilenen Kars Gazetesi 23 Temmuz 1974 tarihli nüshasında "*Kıbrıs'ı Denetim Altına Alan Türk Ordusuyla Başa çıkamayacağını Anlayan Yunanistan Üçlü Konferansı Ve Ateşkesi Kabul Ettiğini Açıkladı"* başlığı ile verdiği haberde, çözüm yollarının tıkanması neticesinde Kıbrıs'a çıkarma yapan Türk kuvvetlerinin orada bulunan Türklerin hak ve hukuklarını müdafaa ettiklerini yazmaktadır.(**Kars**, 23 Temmuz 1974, sayı 7061.)

*"Atatürk'ün Tarihi Şahsiyeti", adlı makalede " bütün Türk milletinin gönlünde saygısı ve sevgisi gittikçe derinleşen bu gün aziz ruhunun huzurunda şükranla ve sonsuz bir minnetle eğildiğimiz Atatürk'ün ölümünün yedinci yılındayız….yedi sene evvelki kadar derin bir heyecan ve sarsılmaz bir inançla bağlıyız" denilmekteydi. Yazının devamında Atatürk'ün hayatı, görevleri ve başarıları ayrıntılı olarak anlatılmaktadır. Birinci dünya Savaşı, Çanakkale Cephesi ve Anafartalar Komutanı Mustafa Kemal Paşa, Samsun'a Çıkışı, Milli Mücadele, Kurtuluş Savaşı, Lozan Barışı, Cumhuriyetin İlanı, İnkılaplar, Çağdaşlaşma ve son olarak Yurtta Barış Dünyada Barış Ülküsünden bahisle, yazı şöyle sona ermektedir. "…ve ömrünün sonuna kadar yeni bir devlet kuran onun mevcudiyet ve istikbalinin diri zihniyet ve inkılaplarını yaratan Türk'ün ve Türklüğün en büyük evladı Atatürk sen emin ve müsterih ol, emanetlerin korunacaktır."

** "Kore'de Karslı Bir Doktorumuz Şehit Düştü" başlığı adı altında " Kore'de ismi kayıp listesinde gösterilen Dr. Üsteğmen Halil Erdoğan'ın şehit olduğu teessürle öğrenilmiştir."

2-Doğuş Dergisi

Kars Halkevi, kurulduktan sonra aynı yıl içerisinde halkı daha çabuk bilinçlendirmek, bölgenin zengin kültür potansiyelini değerlendirmek ve canlı tutabilmek amacıyla dergi çıkarmaya karar verdi. "Doğuş" adıyla çıkarılan dergi uzun süre yayınlandı.(Kars, 1943, s.79-80.) Dergi 500-600 baskı yaptı ve 1938 sonbaharına kadar 41 sayı çıkarıldı.(Kars Yaylası, 1946:s.40.) 1947 yılına kadar kesintisiz çıkarılan dergi, bazı sıkıntılardan dolayı yayın hayatına iki yıl kadar ara verdi ve 1949 yılında tekrar yayın hayatına başladı. Kars ili ve çevresinde sosyal ve kültürel oluşumlara büyük katkıları olan Doğuş Dergisi ulusal ve yöresel sorunları, edebiyat ve tarih konularını ele almıştır. Ancak Halkevlerinin kapatılmasıyla ilgili 11 Ağustos 1951 tarihli ve 5830 sayılı kanunun çıkmasıyla birlikte derginin yayın hayatı da sona ermiştir.(Arslan, 2008: s 47.) Kars Halkevi aynı zamanda 1934 yılından itibaren Kars'ın kurtuluş günü olan 30 Ekimde "Koruganımız" adlı resimli bir mecmua çıkarmaya başlamıştır.(BCA, CHP Evrakı, 490-01/837-307-1(114).

Bu dönemde Kars'taki en önemli yayınlardan olan Doğuş, Kars Halkevi neşriyat şubesi tarafından ayda bir çıkarılmakta tanesi 5 kuruşa satılmaktadır. Birinci yıldönümünde amacı şöyle belirtilmektedir:

"Doğuş, ilk çıktığında sekiz sayfa iken daha sonra bu sayfa sayısı önce on altıya, daha sonrada otuz ikiye çıkartılarak geniş bir hacme ulaştırılmıştır. Bütün çabası Kars'ı ve Kars'a ait değerleri tanıtmak olan Doğuş, ulusal ve yöresel konularda yerel düşünceyi ortaya koyarken, edebiyat ve tarih araştırmaları başlığı altında yer alan bilgiler ile bölgenin tarihi ve edebi örnekleriyle birçok eksikliği dolduracak ilk ve esaslı inceleme ve araştırmaları sunar." Bu bağlamda bir yıl içinde Kars ve çevre illerdeki şair ve halk ozanları hakkında yirmiye yakın tanıtım yazıları ile kaynak bilgi vücuda getirilirken; bölgenin tarihine ve tarihi yapılara ait fotoğraflar ile dergi zenginleştirilmiştir. (Sarıkaya, 2005, s 11.) Derginin halk bilimi yazıları daha dikkat çekicidir ve çok zengin bir alt yapıya sahiptir. (Doğuş, 1 Aralık 1933, sayı 2, s.2.)*

Derginin ilk sayısında yazı işlerine bakan A. Cevat ve idare müdürü Rauf Nüzhet olduğu belirtilmektedir.(Doğuş, 29 Ekim 1933, sayı 1, s.8.) Daha sonra Nesip Yağmurdereli'nin ve Ziya Özkaynak'ın sorumluluğunda zengin bir yazar kadrosuyla yayın hayatına devam eden derginin bazı yazarları şunlardır: Cevat Gobi, Celal Akın, İsmail Yaver, Fahrettin Çelik, Hakkı Balkas, Salih Engin, Refik Fikret, Süleyman Kuntalp, Tarhan Toker, Ali Özataç, Hikmet Özdemir, Yasin Akdağ, Fahri Güntay, Talat Aksoy, Halide Fikret Zorlutuna.

Doğuş diğer Halkevi dergilerine nazaran daha fazla kendi bölgesine ağırlık verecek içerikte hazırlanmıştır. Öncelikle Kars Halkevi'nin Kars'taki çalışmalarına önem veren dergi bu konuları sık sık sütunlarına taşımıştı. Toplumu yakından ilgilendiren ve birleştirici katkılar sağlayan eski adı Himaye-yi Etval olan Çocuk Esirgeme Kurumu'nda kalan çocukları giydirmiş olan ve bunu bir festival havasında gerçekleştiren Kars Halkevi'nin çalışmaları okuyuculara aktarılmıştı.(Doğuş, 1 Aralık 1933, sayı 2, s.2.) Derginin üstlendiği misyon bir yandan toplumun ilerlemesi için önderlik etmek ve halkın sosyal hayatını geliştirmekti. Kars halkevinin bütün icraatlarında görülen sonuçları aktararak daha çok kitleye ulaşmaktadır.

*"Tekamül Nasıl Olmalıdır" başlığı ile yazılan bu makalede fert ve cemiyet ilişkisi anlatılmaktadır."

3-Kars Demokrat Gazetesi

"Kars Demokrat" Gazetesi 1955 yılının Eylül ayında çıkarılmaya başlanan günlük siyasi bir gazetedir. İki sayfa olarak çıkarılan gazetenin ikinci sayfası reklamlara ayrılmıştır. Sahipleri Temel Burhanoğlu ve Nesip Varkır idi. Gazetenin mesul müdürlüğünü ve başyazarlığını da Nesip Varkır yapmaktadır. "Kars Demokrat" yazısı bazen bazen siyah olarak yazılmış ve bu başlığın altında "Söz Milletindir" "Karar Milletin Kararıdır" yazıları bulunmaktadır.(Kars Demokrat, 5 Eylül 1955, sayı 4.)

Necip Varkır hemen hemen her sayıda çeşitli konularda makaleler yazmıştır. Gazetenin diğer yazarlarından bazıları ise şunlardır: İhsan Ilgar, Erol Güngör, Hayri Yalçıner, Vural Karslı, Ahmet İhsan, Ragıp Akyavaş, Hasan Parkan, Selami Bozkurt, Leyla Akın. Gazetenin ayrıca Nami Aygüven tarafından hazırlanan "Türkçü Gözüyle" başlığı ile her gün başka bir konunun işlendiği bir yazı köşesi bulunmaktadır.(Kars Demokrat, 27 Şubat 1958, sayı 758.)

Gazetenin 1955, 1956, 1957, 1958 yıllarında çıkarılan sayıları incelenmiş, genellikle Demokrat Parti, dış siyasi olaylar ve gelişen politikalar üzerinde durulduğu belirlenmiştir. Türkiye'nin dış ve iç siyasi olaylarına fazlaca yer veren gazetenin Kars'ın yerel haberlerine çok az yer verdiği görülmektedir.

10 Eylül 1955 tarihli Kars Demokrat Gazetesi'nin haberinde Selanik'te Atatürk'ün evine atılan bombadan bahsedilmekte ve aynı gün İstanbul ve İzmir'de sokağa çıkma yasağı ilan edildiği (Kars Demokrat, 10 Eylül 1955, sayı 9.) bu yasağın günlerce sürdüğü ve daha sonra sokağa çıkma yasağı altı ay uzatıldığı haberi de yayınlanmıştır.(Kars Demokrat, 18 Ekim 1955, sayı 41.) Ayrıca gazetenin Kıbrıs'ta bu yıllarda Rumların Türklere yaptığı baskı ve zulümlerden bahsettiği de görülmekte sık sık manşetlerine Kıbrıs'ta cereyan eden olayları yayınlama yolunu izlemiştir.(Kars Demokrat, 12 Eylül 1955, sayı 10.) Gazete, Fransa'nın 1957 Eylülünden Şubat 1958 tarihine kadar Cezayir'de yaptığı Müslümanların tedhişi ile ilgili gelişmeleri sunmaktadır.(Kars Demokrat, 27 Şubat 1958, sayı 758.) Kars Demokrat Gazetesi'nin de Atatürk'le ilgili yazılara yer verdiği ve özellikle ve ölüm yıldönümlerinde büyük önderin her zaman anıldığı görülmektedir. (Kars Demokrat, 10 Kasım 1956, sayı 366.)

4-Bugün Gazetesi

Bugün Gazetesi* 1957 yılında yayın hayatına başladı. Sahibi ve mesul müdürü Metin Ören olan gazete Ören Matbaası'nda basılmıştır.(**Bugün**, 10 Kasım 1958, Sayı 221.) Gazete dönemi itibarıyla daha çok siyasi haberlere, çok partili dönemin getirmiş olduğu rüzgârla Demokrat Parti'nin bölgede yapmış olduğu faaliyetlerine(Bugün, 14 Mayıs 1958, sayı 70.)**, seçim haberlerine ağırlık veren bir tutum sergilemişti. Kars'ın yerel haberlerinden çok gazetenin, dış siyaseti izlediği yazılarından açıkça anlaşılmaktadır ve bu özelliği onu yerel gazete olmak özelliğinden çıkarmaktadır.(Bugün, 31 Temmuz 1958, sayı 134) Günlük siyasi gazete olarak iki sayfa çıkarılan gazetenin "Bugün" logosu altında, *"Dilde, İşte, Fikirde, Birlik*" yazısı tekrarlanmaktadır.

Gazete daha sonra dört sayfaya çıkarılmış ve gazetenin yeni basın ilan kurumu

*" Kars Halk kütüphanesinde 1958 -1963 yılları arasında nüshaları bulunan gazetenin aradaki birkaç sayısının eksikliklerine rağmen bu yıllardaki sayılarına bakılmıştır."

**" Gazetenin sayıları yıllara göre birbirini takip etmemektedir"

yönetmeliğine göre yazı işleri ve istihbarat kadrosu yeniden tespit edilmiştir. Yazı işleri müdürlüğüne M. Metin Ören, istihbarat şefliğine Yusuf Karaoğlu, muhabirliğine Mevlüt Selçuk ve Sabri Güldür getirilmiş, gazete yine günlük olarak çıkarılmaya devam edilmişti. (Bugün, 5 Haziran 1961, sayı 965.) Gazetenin daha sonraki yıllardaki sayılarında "*Bugün"* logosunun büyük harflerle ve siyah olduğu, altındaki yazının değiştirildiği, "*Günlük Siyasi Müstakil Gazete*" yazıldığı ve Metin Ören'le devam edilen gazetenin yazı işleri müdürlüğünü Halis Güngör'ün yaptığı görülmektedir ve gazetenin çıkarıldığı matbaa da değiştirilmiş Bugün Matbaası'na geçilmiştir.(Bugün, 1 Mayıs 1963, 1235.)

Bugün'de diğer yerel gazetelerde görülmeyen, ilk sayfada karikatür köşesinin olmasıdır. Her gün Ali Bey adlı karikatür kahramanının maceraları Remzi Filiz tarafından çizilmektedir.(Bugün, 8 Ağustos 1958, sayı 141.) Uzun bir süre devam eden bu köşenin daha sonra kaldırılıp yerine fal ve fıkra köşesinin konulduğu görülmektedir.(Bugün, 5 Haziran 1961, sayı 965)

Yazar kadrosu hayli zengin olan gazetenin sürekli yazarları şunlardır: Metin Ören (başyazar), Fahrettin Kırzıoğlu, Turan Hamza Yayla, Dr. Cengiz Askeran, Emin Özkaner, Erdal Özcan, Enver Esenkova, Kutlay Erdoğan, sadece soyadını kullanan ve Laf aramızda başlığı ile Yüzbaşıoğlu ve Kadircan Kaflı. Ayrıca bazı bilim adamlarının yazılarını da sık sık görmekteyiz; bunlardan Prof. Dr. Sadi Irmak, Doç. Dr. Kafesoğlu, Prof. Dr. Cezmi Türk'ü sayabiliriz.

Gazetenin yazılarında Kıbrıs meselesi "Başvekilimizin Kıbrıslı Soydaşlarımıza Hitabı" büyük başlığı altında "Kıbrıs'ta Vahşet Devam Ediyor", "Aytopra Köyünde Bütün Türk Evleri Yıkıldı, 24 Rum Tevkif Edildi" şeklinde Kıbrıs'ta devam eden Türklere karşı Rum katliamları gibi yazılarla birlikte Türkiye'nin yürütmüş olduğu politikalar sıklıkla gazetede yer almaktadır.(Bugün, 4 Ağustos 1958, sayı 137.) Türkistan meselesi, Almanya'nın Türkiye'ye yardımları, Amerika Birleşik Devletleri'nin Irak politikası ve yürütülen çalışmalar. Irak'ın ABD tarafından tanınması (Bugün, 5 Aralık 1963, sayı 21.) resmi bayramlar (Bugün, 30 Ağustos 1958, sayı 160.)* Atatürk'ün ölüm yıldönümleri ve tarihi yazı dizileri dikkat çekmektedir.

Bugün gazetesinin son sayfasında ilan ve reklamları da görmekteyiz. Resmi kurumların ilanları, Kars radyosunun günlük programı, terzi ve eczane reklamları yer almaktadır. Gazetenin 1963 yılındaki sayılarında "şehirde bu gün bu gece" adlı yeni bir bölüm eklendiği görülmekte ve burada günlük hava durumunun verildiği, doktor telefonlarının, eczanelerin, tren ve otobüs saatlerinin belirtildiği, ticaret borsasındaki fiyatların ve Yeni Şehir sinemasının gösteriminde olan filmlerinin yer aldığı bir yazı köşesidir. (Bugün, 5 Aralık 1963, sayı 21.)

5-Kars Eli Dergisi

Kars Halkevi'nin çıkarmış olduğu ikinci süreli yayındır. Mayıs 1964'ten 1974 yılına kadar çıkarılan dergi toplam 120 sayı çıkarılmıştır. Bölgenin zengin yöre kültürünü yansıtan, edebiyat, tarih, kültür, sanat, açısından her türlü yazıyı içeren bir dergidir. Derginin ilk sayısı siyah beyaz hurufat dizgiyle, üçüncü hamur kağıda 16-24 cm boyutlarında hazırlanarak Bugün Matbaası'nda basıldı, ancak ikinci sayısından itibaren

* "Bu sayıda gazetenin siyah beyaz başlığı da kırmızı olarak değişmiş ve öyle devam etmiştir."

Özkent Matbaası'ndan çıkarılmaktadır. (Turan,1996: s.199-200) Mayıs 1974'den sonra derginin Halkevleri Kültür Vakfı Basımevi'nde basılacağı duyurulmaktadır. (Kars Eli, Mayıs 1974, Sayı 117.s.3.)* Derginin ilk sayfası resimlidir ve bu sayfada genellikle Kars'a ait fotoğraf ve tarihi eserlerin çizimini, Atatürk, Kazım Karabekir Paşa gibi Türk büyüklerinin resimlerini, görmekteyiz. (Kars Eli, Mayıs 1971, sayı 82)**(Kars Eli, Mayıs 1971, sayı 82)***

Derginin çıkarılma amacı şudur: "böylece ilimizin gerek milli eğitim toplumu mensupları gerekse münevver çevrelerinde çoktan beri şiddetle ihtiyaç duyulan bu dergiyi çıkarmanın sonsuz sevinç ve bahtiyarlığı içindeyiz. Bu dergi halka inmek isteyen münevverlerimiz için mühim bir araç olacaktır. Aydın çevre ile halk arasında bir köprü ödevi yapacak olan Kars Eli dergisini yayın hayatına çıkarıyoruz."(Kars Eli, Mayıs 1964, sayı 1, s.1.)

Kars Eli Dergisi ilk çıktığı zaman hangi alanlarda yararlı olacağını ise şöyle vurguluyordu:

"Bu dergi yazı ailesini teşkil eden çeşitli mesleklere sahip yetkili kalemlerden her seviyedeki vatandaşa eğitim ve öğretim fikir, sanat, edebiyat, hukuk, sağlık hayvancılık ve tarım sahalarında bilgiler taşıyacaktır."(Kars Eli, Ağustos 1971, sayı 85, s. 1.)

Kars Eli Dergisi iki yıl sürekli çıktı. Halkevi'nin aylık kültür dergisi olarak çıkan bu derginin sahibi Halkevi Başkanı Dr. Budak Demiral idi ve Demiral 1966 yılında derginin yirmi dördüncü sayısını çıkarabilmekten oldukça mutluydu ve bunu okuyucuları ile şöyle paylaşıyordu:

"Amacımız ve davamız Atatürk yolu olduktan sonra kolaylıkları düşünürüz. Öyle ya onun ilkelerinin ışığı yolumuzu o kadar aydınlatmış ki bizlere bu yolda yürümekten başka hiçbir iş kalmamış."

Derginin daimi yazar kadrosu da şöyle verilmiştir;

Hasan Kartarı (halk eğitim müdürü), Z. Mahir Baranseli (mes'ul müdür), Şemsi Kurtbay, Yüksel Turhal, Hacı Zergeroğlu (daha sonra müze müdürü), Hüseyin Sert, Şaban Buzağıcıoğlu, Celal Aras, Mehmet Uyanık, Hamza Mızrak, İlhami Ergün, Sadık Müftai, Yalçın Akif Özkaya, Timuçin Yeniaras, Akay Beşmart, Orhan Yalın.(Kars Eli, Mayıs 1964,sayı 1, s.1.) Kars Eli'nin mesul müdürlüğünü üçüncü sayıdan itibaren Halk Eğitim Merkezi Müdürü Hasan Kartarı üstlenmiştir. (Turan,1996: s.200)

Kars Eli sekizinci yıla girerken artık mesul müdürü değişmiş Mustafa Turan olmuştu. Derginin yayın hayatının sonuna kadar da Mustafa Bey mesul müdürlüğü yapmıştır. Dr. Beşir Doster derginin sekiz yıl aralıksız çıkarılmasıyla ilgili yazdığı yazıda "hiç kuşkusuz bu uzun ömürlülükte dergi çıkaranların azmi kadar, derginin her geçen gün Kars'ta ve Türkiye çapında gördüğü ilgiyi de hesaba katmak gerekir."(Kars Eli, Ağustos 1971, sayı 85, s. 1.) şeklindeki tespitini görmekteyiz.

Derginin çıkarılmasında okuyucuların ve Halkevleri Genel Merkezi'nin maddi ve manevi desteği de belirtilmekdedir.(Kars Eli, Temmuz 1966, sayı 24, s.1.) Aylık ve düzenli olarak çıkarılan Kars Eli'nin bazı sayıları ise özel sayı olarak çıkarıldı. Selçuklu

* " Vakıf Kendi basımevini Nisan 1974 den itibaren işletmeye başlamıştır. Doğal olarak ilk baskısını Halkevleri Genel Merkezi'nin Halkevi Dergisiyle yapmıştır."

** "Bu sayıda Cumhurbaşkanı Karslı halkevcilerle Anı'da" alt yazılı resim verilmiştir"

*** " Kars'ta Yeni Cami" alt yazısıyla merkez camisinin resmi verilmektedir."

Fethi, Iğdır'ın Kurtuluşu, Zerger Mahir Baranseli anısına çıkarılan beş sayı bunlardan bazılarıdır. (Turan,1996: s.200) Ayrıca tamamen Atatürk'e özel bir sayı çıkarılmıştır. İçindeki yazıların başlıkları şunlardır: Atatürkçülük, Asker Atatürk, Tarihte Atatürk. (Kars Eli, Kasım 1967, sayı 40.) Kars Eli Dergisi'nde Atatürk'le ilgili bir çok yazı görmek mümkündür. Kasım 1971'de Atatürk'ün ölümünün 33. yıldönümü nedeniyle özel bir yazı, şiir ve Atatürk haftası yarışması yapılmış komposizyon ve şiirde ilk üçe girenlere ödüller verilmiştir.(Kars Eli, Kasım 1971, sayı 88.) Kars Eli dergisi İş Bankası ve Yapı Kredi reklamlarını son sayfada vermiştir**.**

Yukarıda bahsedilmiş olan gazeteler ve dergiler haricinde 1950 yılından sonra Kars'ta ve ilçelerinde süreli yayınlarda bir artış olduğu görülmektedir. Kars, Iğdır, Sarıkamış ve Ardahan'da çıkmaya başlayan ve çoğu birer yaprakçık olan gazeteler de vardı.(Kırzıoğlu, 1958: s.7) Bu küçük gazeteler dışında 1952 yılında Kars Gazetesi'yle birlikte Ekinci, Serhat Gazeteleri de yayınlanmaktadır.(Vatan (Kars İlavesi)**,** 14 Ocak 1953.) Kars'ta bunlarla aynı tarihlerde yayınlanan gazetelerden birisi de Hüryurt Gazetesi'dir. Eylül 1955'te yayın hayatına başlayan gazetenin ilk çıktığında Sahibi Seyfi Çapan Mesul müdürü Halis Güngör'dür. Hüryurt Gazetesi halen yayın hayatına devam etmektedir.(Hüryurt**,** 3 Mart 1956, sayı 162**.)** Kars Demokrat Gazetesi 6 Eylül 1955'teki nüshasında, Hüryurt ve Birlik gazetelerinin Kars Demokrat'ın çıkışını kutlayan yazılarından dolayı bir teşekkür yazısı yayınlamıştır. Bundan anlaşılan şudur ki aynı yıllarda Hüryurt'la birlikte Birlik Gazetesi de yayınlanmaktadır.(Kars Demokrat, 6 Eylül 1955, sayı 5.)

Bu gazeteler haricinde, "Nizam-İstikamet ve Hareket" Gazetesi, (Bugün 24 Nisan 1958, sayı 53.) "Toprak" aylık ülkü dergisi, (Bugün 4 Nisan 1958, sayı 38.) "Ocak" Gazetesi, (Bugün 7 Haziran 1958 sayı 90.) "Filiz" aylık fikir sanat mecmuası,(Demokrat Kars, 3 aralık1958 sayı 241.) "Ölçü" Gazetesi, "Lonca" esnaf gazetesi, gibi gazeteler ve dergiler vardır. 1960 yılında gerçekleşen darbeden sonra Kars'ta çıkarılan gazeteler Kars Garnizon Kumandanlığı sansüründen geçtikten sonra yayınlanmıştır.

Sonuç

Kars'ın yerel basının dönem itibari ile çok zengin olduğu anlaşılmaktadır. Bu zenginlik, Cumhuriyetin ilk yıllarında ve sonrasında toplumdaki gelişmelerin kaydedilmesi, yeniliklerin halka benimsetilmesi açısından çok değerli sonuçlar doğurmuştur. Kars'ın Cumhuriyet döneminde tarihi ve sosyal yapısının oluşturulması, eğitimin yerleştirilmesi ve modern toplum oluşturmanın gerekleri doğrultusunda faaliyet gösteren gazete ve dergiler, bölgenin kalkınması ve halkın bilinçlendirilmesini sağlamışlardı.

EKLER

Sahip ve Neşriyat Müdürü
FUAT ARASLI
İdare Yeri
Halkevi binası altında hususi daire
Kars
Telef. No. 89
Basılmayan yazılar geri verilmez.
Günü geçen nüshalar 20 Kr.

KARS
TÜRKÜNDÜR
MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Türkiye için
Abone: Seneliği 1000 Kr.
6 aylık 500 Kr.
Hariç Memleketler iki mislidir
İlân: Birinci Sayfada
Santimi 100 Kr.
Diğer Sayfalar 60 Kr.
İlânlardan hiç bir mesuliyet kabul edilmez.
Fiatı her yerde 10 Kuruştur.

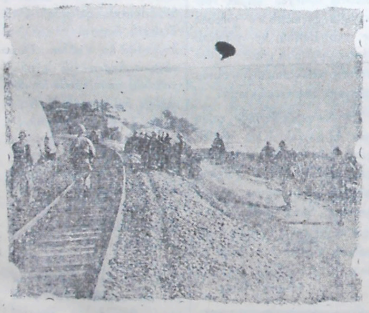
YIL: I SAYI : 42 — Çarşamba ve Cumartesi Günleri Çıkar — 6 OCAK 1951 CUMARTESİ

Eisenhover
Müttefiklerden Eşit Fedakârlık istiyor

Vaşington 5 a.a. General Eisenhover dün basına verdiği beyanatta ezcümle şöyle demiştir."Eğer yapılan savunma gayretlerinin muvaffak olması isteniyorsa Avrupa milletleri Amerikanın yaptığı her fedakârlığın karşılığını vermek zorundadır. Fedakârlık ve azim derecesi bütün "müttefikler arasında eşit olmazsa batı Avrupa başarı ile müdafaa edilemez.

Amerikanın hür dünyayı müdafaa etmek azmi'nin At lantik Paktı başşehrinde de ayni derecede olduğuna kanaat getirmek lazımdır„ diyen Eisenhover, şunları ilâve etmiştir:

"Rusyanın üçüncü dünya harbini açmaya hazır olmadığına kaniim, hiç kimse ciddi surette düşünmeden böyle bir kararı ve mes'uliyeti üzerine alamaz.„

İkinci defa Komunistlerin eline geçen Seul'ü tahliye eden Birleşmiş Milletler kuvvetleri Seul'ün güneyinde yeni müdafaa hatlarına çekiliyorlar.

Seul Düşmana
Terkedildi, Çekilmenin Duracağı yer bildirilmiyor

Tokyo 5 a.a. Perşembe günü neşredilen Mac Arthur tebliğinin son cümlesini, yeni Suwon, Inchon, Vonju müdafaa hattının Birleşmiş Milletler kuvvetleri tarafından tutulacağı ihtimalinin bir belirtisi olarak tefsir etmişlerdir. Bir kere daha, Çin komunistleri merkezi Koredeki dağlar boyunca Seul'ün 100 Km doğusunda bulunan Vonju'a doğru, Birleşmiş Milletler kuvvetlerine karşı geniş bir çevirme harekâtı yapmaktadırlar. Mac Arthur'un tebliğine göre altı Çin ordusu ve Hungnam'ın tahliyesinden sonra serbest kalan iki kuzey Kore kolordu birlikleri Seul mıntıkasını müdafaa eden Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin sağ cenahına ve güneye doğru ilerlemeğe başlamışlardır.Seul, Pyangyang'ta olduğu gibi muharebesiz terk edilmiş ve geniş bir çekilme hareketi başlamıştır. Emniyet sebeplerinden dolayı yeni çekilmenin nerede durdacağını söylemek imkânsızdır.

KORE'DE
Şehit Gedikli ve Erlerimizin listesi

Milli Savunma Bakanlığının 15 numaralı Resmi tebliği :

Korede şehid olan kahramanların isimleri aşağıdadır.

Başgedikli Osman Coşkun
„ Yakup Serdar
„ Muharrem Yavuz
„ Şaban Oktay
„ Ali Ünal
Gedikli üst çavuş Arif Özbek

Şehid erlerimiz
Çavuş Muzaffer
Ali Osman
Mustafa Çetinay
Kâzım Pala
İrfan
Süleyman Şahin
Şakir Doğan
Ramazan Yüksel
Ali Yaşar
Mehmet Batu
Mehmet Öz
Mehmet Avcı
Abdullah Erbaş
Mustafa Dağdelen
Bekir Sert
Mustafa Çetin
Mehmet Çimen
Mehmet Eğilmez
Hasan Ali Kaçar
Mehmet Şahin
Ali Erol
Mehmet Çetin
İbrahim Özden
Arif Kanlı
Ali Can
Hakkı Gündoğdu

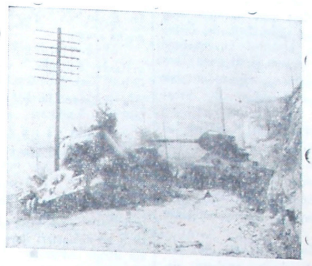
Posta Günlerinde Değişiklik

Anahatın Horasana gelmesi münasebetiyle 1—1—951 tarihinden itibaren trenin geliş ve giş günlerinde, dönüşüyle posta seferlerinde değişiklik yapılmıştır.

Yeni tarifeye göre Erzurum treni haftada dört gün şehrimize gelecek ve ayni gün Karstan Erzuruma müteveccihen hareket edecektir, Geliş gidiş günleri Pazartesi, Salı, Cuma ve Cumartesi dir. Tren şehrimizden sabah saat 5,30 da kalkacaktır. Şehire geliş saati 23,57 dir. İlçelerle Kars arasındaki posta seferlerinde değişiklik yapılmamıştır.

Genel Meclis

İl Genel Meclisinde toplantıda ara aralıksız devam olunmaktadır. Meclisin önümüzdeki hafta içinde çalışmalarını bitireceği tahmin ediliyor.

Amerikan hataryaları tarafından tahrip edilen, Kuzey Kore komunist kuvvetlerine ait ist tank Kore Cumhuriyetinde bir cephede yolu kapıyor

KARS Gençliğinin Çok Kıymetli Bir Armağanı

Doğunun kilidi şirin Karsımızı temsilen liseli gençlerden Nureddin Ergensoy, Nuri Dekelli, Talip Hasbay, Muzaffer Erdoğan, Hasan Günday, Nejat Görmüş, Arif Polat, ve Selami Bozkurt beledıye doktorumuz Tahir Çor bacının yardımlarile damarlarında dolaşan asil kandan beşer santimetre küp'ü alarak dırtmak suretile, Koredeçarpışan kahramanlarımıza armağan olmak üzere bez üzerinde, zeminini güzel Türkiyemizin haritası teşkil eden ve rengi gençlerimizin kanlarile verilen bir bayrak yaparak lisede tertiplenen bir merasimden sonra Koredeki Türk birliği komutanı general Tahsin Yazıcıya gönderilmiştir.

Bu kıymetli armağanımız aslanlarımızın eline geçtiği gün, onların secaat ve cesaretini bin kat daha artıracak ve heyecanlandıracaktır. Çünkü yabancı bir ülkede insan haklarını çelik süngüsü ile, icabında taşla, yumrukla müdafaa eden kahraman kardeşlerimiz bu bayrağın üzerinde ki hakiki kandan ve "biz bize benzeriz„ cümlesinden ilham alarak Türklüğün büyüklüğüne bütün cihanı hayretle baktıracaklardır.

Kahraman Karsımızın kahraman evlatları, bu kıymetli hediyeyi düşünmeden, yalnız içlerinden gelen hakiki bir sesin ve inancın kaynak sem

—Sonu ikinci sahifede—

YILBAŞI Hediyelerimiz

Şemistan Koçulu'ya-joker, Mehmet İlgezdiye-bir deste işaretli iskambil, Nadir Taşdemir'e-Asaf Atbaş'ın dişleri, umumi meclis başkanlık divanı kâtibi Süleyman Parlak'a-alfabe. Bayram Erengiçe Van üniversitesinde sosyoloji profesörlüğü, milli eğitim müdürü Enver Öztürk'e-fosforlu bir D.P. rozeti, İş Bankası müdürü İhsan beye-dans hocası, Ziraat Bankası müdürü Şefik Erbil'e- "Bizim köy„ kitabı, otelci Salih beye-adam oturuşu, Hamza Karabağlı'ya post, Ardal Muharrem'e-güler yüz, Harun Gökyiğite-canbazlık madalyası, Baki Gündoğduya-düşeş, Asker Yıldırıma-Zarifin fendi Askeri yedi, Necati Topçu'ya-ikiz evlat, Faik Hanülü'ye-kaşperden iltifat, Rıfkiye Kağan'a-kilitbik bir koca, Şükûfe Arpaçay'a-"Düşes„ünvanı. Bülbül Talnih'ya-"Hamine„ rozeti, Şamil Oğüz'e-yanında taşımak üzere ağır makineli tüfenk, Kıyas Alkazah'a-500 tonluk seri ateşli bir

—Sonu ikinci sahifede—

SALI
28
NİSAN 1959
YIL : 2 SAYI 337
Abonelere tenzilâtlıdır
Altı aylığı 15, üçaylığı 7,5 lira
Fiatı 15 Kuruş

Bugün

DİLDE - FİKİRDE - İŞDE BİRLİK

Türklerin Vatan sevgisiyle dolu olan göğüsleri mel'un ihtiraslara karşı daima demirden bir duvar gibi yükselecektir.
M. KEMAL ATATÜRK

Selamat Datang Tamu Kita Jang Mulia

"Hoş Geldiniz Aziz Misafirimiz,,

Endonezya Bşk. nı Ahmet Soekarno

Endonezya Ta'kanı Ahmet Soekarno 6 Haziran 1901 yılında doğmuştur. Babası Cavalı bir öğretmen, annesi Balina yerlilerinden bir hanımdır.

Radnuk Teknik Üniversitesine devam ederken, devrin iki milliyetçi lideri Dr. Tjipto ve Dr. Douwes ile yakından temas imkânını bulmuş ve daha lise talebesi iken ruhunu tutuşturan milli mücadele heyecanı onu milliyetçilik mücadelesinin ön saflarına geçirmiştir.

Soekarno Endonezya'da komünist ayaklanmasının bastırılmasından sonra, «Endonezya Milliyetçi Partisi» ni kurmuştur. (1926) bu parti 1929 yılında o zaman Endonezya'ya hâkim olan Hollandalılar tarafından kapatılmış ve kurucu Soekarno «Kanun ve nizamı ihlâl» suçu ile suçlandırılmıştır. 1930 yılın da yapılan muhakemesi Endonezya'nın istikbaline doğrudan doğruya müessir büyük bir hadise olmuş ve Ahmet Soekarno 4 yıl hapse mahkûm edilmiştir. 1932 yılında müddetini ikmal etmeden hapisten çıkarılan Soekarno tekrar Milliyetçi Parti saflarında mücadelesine devam etmiş ve 1933 yılında ikinci defa tevkif olunmuştur.

Endonezya'nın hürriyet ve istiklâli için durmadan çalışan Ahmet Soekarno Endonezya'da ilk milliyetçi isyanın hazırlıklarını 1945 yılında tamamlamış ve 17 Ağustos 1945 de Jakarta'da Endonezya istiklâl beyannamesini okumuştur.

Aynı yıl, Hollanda askeri kuvvetleri, bu ilk isyanı şiddetle bastırmağa teşebbüs etmiş ve Jakarta'yı işgal ederek Ahmet Soekarno'yu tevkif etmişlerdi. Soekarno evvelâ Parapata'ya, sonra Banka'ya sürüldü. Hâdiseye 1949 yılında Birleşmiş Milletler müdahale etti. Jakarta tahliye edildi ve Endonezyalı milliyetçi liderler serbest bırakıldı.

Endonezya Devleti resmen kurulunca (17 Ağustos 1950) Soekarno bu Devletin Başkanlığına seçildi.

Avukat Mahmut Erdoğan C.H.P. den istifa ederek Demokrat Partiye geçti

Ardahan (Telefonla) Ardahan Avukatlarından Mahmut Erdoğan C.H.P. İlçe Başkanlığına dün istifasını vermiş ve D. P. ye resmen kaydolunmuştur. Bu istifa D. P. Müfettişi Osman Bibioğlu'nun Ardahana gidişinden sonra vukubulmuştur.

Kıbrıs'da Anayasa Çalışmaları

(Lausanne) — Ankara ve Atina hükümetleri tarafından Kıbrıslı Türk ve Rumların temsilcileri ile de mutabık kalınarak, Kıbrıs Anayasasının hazırlanmasında işbirliği yapmak üzere seçilen İsviçreli Hukukçu Profesör Marcel Bridel'in bu ayın sonunda Kıbrıs'a gitmesi beklenmektedir.

61 yaşında olan Profesör Bridel 1952-54 yılları arasında Lausanne Üniversitesi Rektörlüğünü yapmıştır ve aynı zamanda Dijon Üniversitesi Fahri doktorudur.

Arpaçay Sulh Hukuk Hakimliğinden

Dâvacı Arpaçay'ın Hamzakerek köyünden Yusuf oğlu Aliekber Çağlıyanın kendi köyü hudutları dahilinde ve Yanıktepe mevkiinde D: Pirve İ, B: Kıraç, K: Ergine hududu ve G: Hazine ye ri ile çevrili ve tahminen 45 dekar 600 lira kıymetinde gayrimenkulun T. Medeni kanununun 639 ncu maddesine istinaden tescilini talep ettiğinden, gayrimenkul üzerinde son ilân tarihinden itibaren üç aylık müddet zarfında başka bir hak iddia edenler varsa evrakı müsbiteleri ile birlikte mahkemenize müracaatlarının lüzumu ilân olunur.

959/36

Eski Fransa Reisicumhuru Basın Kartı alamıyacak

(Paris) Eski Fransız Reisicumhuru Vincent Auriol, 1958 senesinde gereken sayıda makale yazmadığından dolayı yeniden basın kartı alamamıştır.

Kayıp

Kars Nüfus Müdürlüğünden aldığım Nüfus Hüviyet Cüzdanımı kayıp ettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

Susuzun Ağzıaçık köyünden
Veysel Kırtay

Paşa Tümay Geldi

İnşaat Müteahhitleri Birliği Başkanı Paşa Tümay Ankara ve İstanbul seyahatinden dönmüş ve şehrimize gelmiştir.

NATO'nun Yeni Kurmay Başkanı

(Rocquencourt) Kuzey Atlantik Paktı Teşkilâtı Silâhlı Kuvvetler Başkumandanı General Lauris Norstad Amerikan Kara Kuvvetleri Erkânı Harbiye-i Umumiye İkinci Reisi Korgeneral James E. Moore'u General Cortland Van Schuyler'in yerine Kurmay Başkanlığına tâyin ettiğini ilân etmiştir.

General Moore, yeni vazifesine önümüzdeki sonbahar'da başlıyacaktır.

T. C.
Kars As. Hukuk Mahkemesi

Esas	Karar
958/480	958/475

—KARAR—

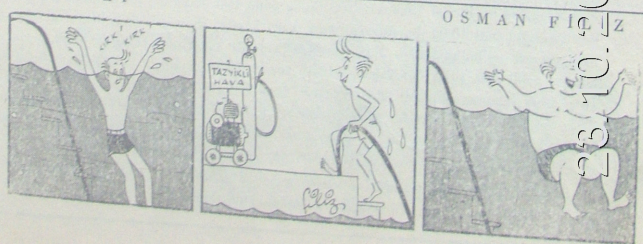
Hukuk Hâkimi: Hayrettin Argun 8339
Zabıt Kâtibi: Bahattin Taşargöl
Davacı: Karsın Kaleiçi Mahallesinden olup halen Mezra köyünden Mehmet Ulağlı
Davalı: Kars Nüfus Müdürlüğü
Dava: Soyadı tashihi
KARAR: Asıl soyadı Uluoğlu olduğu halde her nasılsa sicilli nufusa Ulağlı olarak kayıt edildiğinden bahisle keyfiyetin tashihine dair davacı Mehmet Ulağlı tarafından 13/11/958 tarihli dilekçe ile ikame edilen davanın açık yargılama ve incelemesi sonunda:

Kars nufus sicilinin Mezra köyü 75 No. lu hanede mukayyet davacı Mehmet'in soyadı Ulağlı olarak kayıt edilmiş ise de; müâmileyhin soyadının Ulağlı olmayıp Uluoğlu olduğu ve aynı lakapla anılıp tanındığı yeminle dinlenen şahitlerin şahadeti, tashihinde engel olmadığına dair Kars Nufus Md. lüğünün 13/11/958 tarihli derkenar yazısı gibi yekdiğerini teyit ve takviye eden delillerden anlaşılmakla Nufus K. nun 11, medeni K. nun 38 ve 44 ncü maddeleri mucibince davacı Mehmet'in Ulağlı olarak yazılan soyadının Uluoğlu olarak tashihine ve bu suretle sicilli nufusa tescil ve ilânına.

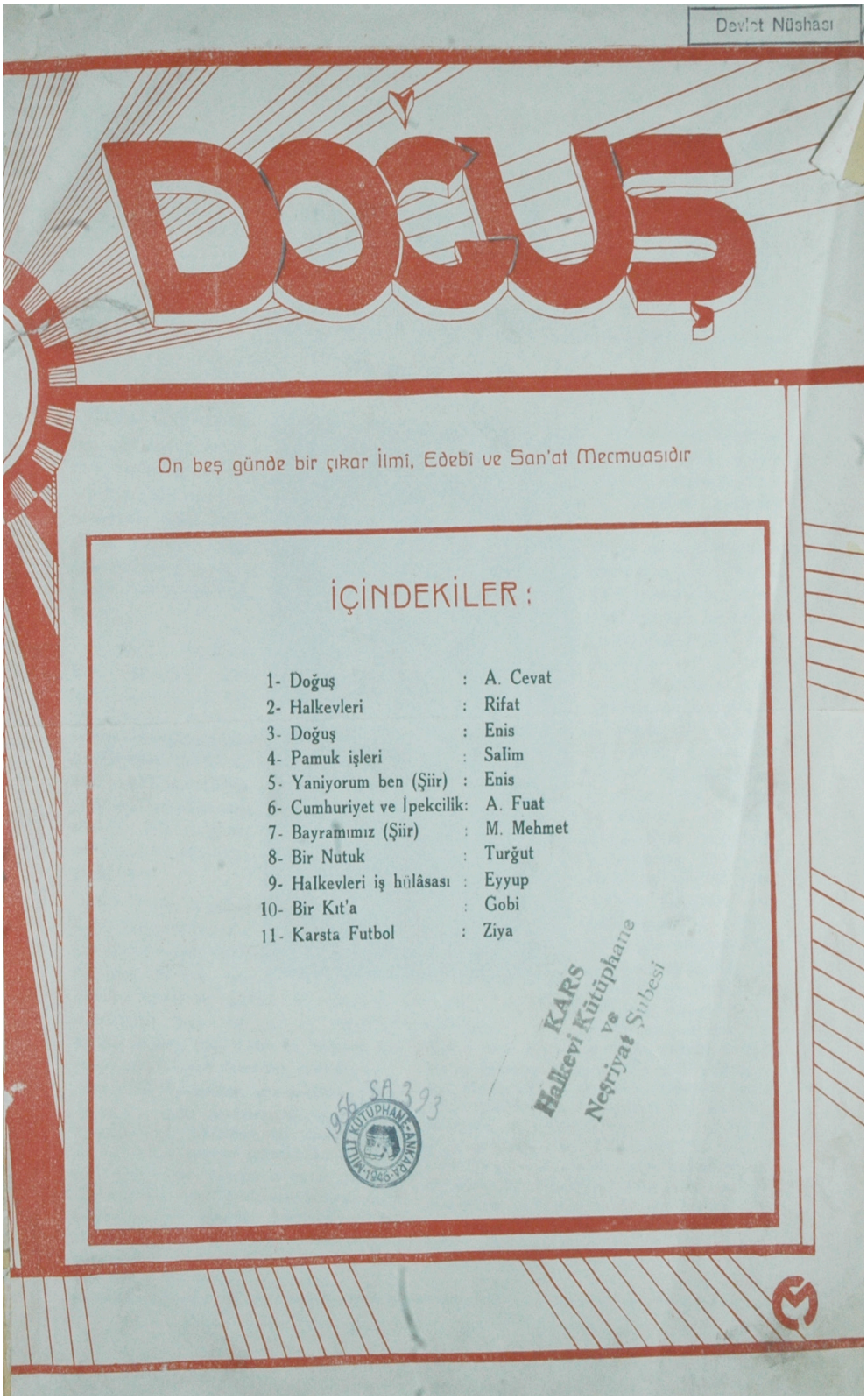
Davacı tarafından ihtiyar edilen mesarifi muhakemenin uhdesinde ipkasının celbine alınan 250 kuruş harcın icrai mahsubu ile bakiye 750 kuruş ilân harcının davacıdan alınmasına. Temyiz yolu açık olmak üzere 15/11/958 tarihinde verilen karar davacı ile C.M.U.M. Hüseyin Cahit Kaptanoğlu ve Nufus Md. Muharrem Dündar'ın yüzlerine karşı usulen ve alenen tefhim kılındı 15/11/958

Katip — Hukuk Hâkimi 8339
Hayrettin Argun

ALİ BEY — OSMAN FİŞEK

15.10.2009

Devlet Nüshası

DOĞUŞ

On beş günde bir çıkar İlmî, Edebî ve San'at Mecmuasıdır

İÇİNDEKİLER:

1- Doğuş	:	A. Cevat
2- Halkevleri	:	Rifat
3- Doğuş	:	Enis
4- Pamuk işleri	:	Salim
5- Yaniyorum ben (Şiir)	:	Enis
6- Cumhuriyet ve İpekcilik	:	A. Fuat
7- Bayramımız (Şiir)	:	M. Mehmet
8- Bir Nutuk	:	Turğut
9- Halkevleri iş hülâsası	:	Eyyup
10- Bir Kıt'a	:	Gobi
11- Karsta Futbol	:	Ziya

KARS
Halkevi Kütüphane
ve
Neşriyat Şubesi

1956 SA 393
MİLLÎ KÜTÜPHANE-ANKARA-1965-NÜSHA

SAHİPLERİ
Temel Barhanoğlu ve Nesip Varkır.
MES'UL MÜDÜRÜ
Nesip Varkır
Halit Paşa Cad. No. 172 KARS
Telefon No. 195

DEMOKRAT KARS

Pazartesi
3
EKİM — 1955
Yıl 1 Sayı: 28
Fiatı 10 Kuruştur
Senelik 25 Altı aylık 15 lira

Söz Milletindir! GÜNLÜK SİYASİ GAZETE DEMOKRASİ PARÇALANAMAZ

MÜSTAKİL ADAYLAR

C.H.P. C.M.P. ve Demokrat partiden ihraç edilenler müstakil aday olarak karşımızda

Şehrimizdeki müstakil aday listesini meşru partilerde muvaffak olamıyanlar hazırlıyor

Malûm gaye

Nesip VARKIR

Gayesi ötedenberi D.P ye darbe indirmek olan bir gazetecimiz, dünkü nushasında, çok kıymetli hakimlerimizin nakil ve tayinleri münasebetiyle D.P. nin belde nufuzunu memur ve münevverler, hakimler arasında sarsmak ve Demokrat iktidara karşı infial uyandırmak maksadiyle bu defada ocak başkanlarımızı istismara kalkıyor.

Diyorki bazı ocak başkanları böbürleniyorlar. Güya onların yazdıkları yazılarla hakimlerimiz, nakil ve tayin olunmuşlar. Hakimlerimizin nakil ve tayinlerinde, bir ocak başkanının yazısı tesir icra ederse, buna bizde üzülürüz. Böyle bir yazıya lüzüm hissedildimi, her şeyden evvel tüzük hükmü bahis mevzuu olur. Bu mevzuda yazılan yazılar, ocaklarca doğrudan doğruya hükümet mercilerine gönderilmez. Meratip takip olunur. Genel idare kurulununda bu yazıdan dolayı. Çok kıymetli hakimlerimize bunu reva göreceğine inanmak birazda mübalağa olur.

Malûm olduğu veçhile sayın yazar, hakimlerimizi dolasiyle memurlarımızı, mudafaadan ziyade, D.P. nin belde nufuzunu halk nazarında istismar gayretindedir. Bu gayret malumdur. Kendilerine zemin hazırlama gayretidir. Bu isnat kendileri tarafından uydurulmuş ve böylece itimat talancılığından ibarettir.

D.P. her zaman memurlar hakkında hüsnü muameleden geri kalmış değildir galiba. İspatı kolay, koyu partizan memurlar mevcuttur bunları inkâr edemeyiz, lâkin bu güne kadar Kars teşkilatı partizan memurlar hakkında iki kalem bile oynatmamıştır. Sayın yazara soruyorum. Hakkında D.P nin iddialarıyla tahkikat yapılan ve böylece, Vilâyet idare heyetince lüzümü muhakeme kararı verilen, yahut bu yüzden vazifesinden uzaklaştırılan bir memur göstere bilirmi? Yazarın belki hayır demeye dili varmaz. Onun yerine ben hayır diyeyim. Katiyen teseb büs dedilmemiştir katiyen

Durum böyle iken. ocak başkanlarının adlariyle D.P.. ye kara sürmek, Bu yollardan parti perestişiyle savaşmak istismarcılık değilde nedir? Hayır sayın yazar hayır. Taktiğin yanlış iddiaların asılsızdır. Memurlara göz dağı veren partiler maziye maloldu. Asılsız isnatların, zamansız iddiaların, serdettiğin fikirler, yanlıştır. Gayen apaçık meydanda duruyor. Nafile yersiz isnatlarla kamofleye uğraşma. Kendi kendini yorma. Kendini heder etme Memleket herkesi tanıyor ve gayelerini biliyor. Bizce malum gayelerine, nafile ortak arama. Zira Hürriyet partisini sevmeyen bir vatandaş kitlesi mevcut değildir. Bunu bil ve inan.

İdeal koca

Yorkshire Kadınlar Cemiyeti "ideal koca kimdir?,, mevzuunda bir anket açmıştır. En orijinal cavabı veren kadın şu mütalâada bulunmuştur.

"Zengin olmak şartiyle en iyi koca, zifaf gecesi ölen adamdır,,,

Seçmenlerin huzuruna resmen ve alenen çıkmaktan çekinen, korkan C. H. P. liler, yurdun bir çok yerlerinde, D.P. den ihraç edilen bir takım şahıslarla birleşerek, sözüm ona müstakil aday olarak seçimlere giriyorlar. Bu bir açizin ifadesinden başka bir şey değildir. Müstakil aday demek hiç bir partiden olmayan şahısların seçime girmesi demektir. Yoksa bütün partilere girip tutturmayanlar, bir kaç partiden ihraç edilenler ve bütün partilerden kovulduğu için girecek bir parti bulamayanların hazırlayacakları liste değildir. Bu listeyede müstakiller listesi denemez.

Şüphesiz her şahıs gibi bizimde aklımızdan geçen ilk sual şu oluyor.: Parti demek her şeyden evvel (ayni gayeyi güden) bir insan topluluğudur. Bu şahıslar mademki bu insan topluluğundan (partiden) ihraç ediliyor (kovuluyor) demekki o şahsı bu insan topluluğu istemiyor. Top lulu.ğunda rey vereceği düşünülürse, o şahsın kendisini aday olarak bu topluluğa sunması tabiiki manasızdır ve gülünçtür

İstanbul Adaylarını D.P. Gnl. Merkezi tesbit edecek

BELEDİYE SEÇİMİ İÇİN ADAY YOKLAMASI YAPILMIYACAK

Belediye Meclisi seçimleri 13 Kasımda yapılacaktır

D. P. genel merkezinden İstanbul İl Başkanlığına gelen bir yazıda, Belediye Meclisi seçimi için yoklamaların kaldırıldığı ve namzetlerin genel merkezce gösterileceği bildirilmiştir. Bu vaziyete göre, evvelce 10 Ekimde yapılacağı bildirilen yoklamalar yapılmıyacaktır. Fakat, adaylar müracaatlarını evvelce bildirildiği gibi ilçe başkanlıklarına yapacaklardır. Bunlar, bilâhare il merkezinde toplanıp Ankaraya gönderilecektir. Genel kurul, bunlar arasından İstanbul un Belediye Meclisi adaylarını tesbit edecektir.

PERONUN SERVET

Eski Arjantin Cumhuri başkanı Peron'un yapdığı muazzam servete dair haberler biter ikişer ortaya çıkmaktadır. Polis salı günü resmi cumhurbaşkanı sarayı bankasında 29 milyon dolar bulmuştur.

Peron'un gardrobuda çok zengindir. 400 kat elbisesi ile 90 çeşit kasketi varmış da bulmuştur.

1855 Kars Zaferi

Yazan: Fahrettin Kırzıoğlu

Kırımdaki müttefik kuvvetleri, on ay yirmi üç gün lük bir kuşatmadan ve düşmanın ana kuvvetinin karşılarında toplanarak erimesini sağladıktan sonra 9.EYLÜL.1855 Günü Sivastopol zaferini kazanmıştı. Böylece, Silistre zaferimizle Rumeliden elini çeken ve Sivastopolun işgali ilede Kırımda yenilen Rus lar, bütün umut ve kuvvetlerini Mureviyef idaresindeki 45 Bine varan "Kafkasya Ordusuna bağladılar: Bu kuvvetlerle" Anadolu'nun doğu-kilidi Kars kalesinibir an önce düşürerek Erzurum ve Van Vilayetlerini istilâ edip,Anadoluda kat'i neticeyi alarak şereflerini kurtarmak istediler...

28. Eylül. 1855 Akşamı 15 bini suvari olan 45 bin lik ordu ile "Cebri hücüm,,la Karsı zaptekmek için son hazırlığa girişen Moskovların karşısında dört aydan beri gece gündüz nöbet bekleyip tahkimatda çalışan ve taarruzlarla baskılarına kahramanca karşı koyup ackıdan kuvranan ve hepsi yüz kadar binek atı kalıp hiç suvari ve topcu hayvanı bulunmayan vasıf paşa idaresindeki kuvvetlerimiz: 11 bin nizami-

Devamı İkide

Yazık oldu Süleyman efendiye

D. P. aday bulmak için çırpınıp durmuş. Müstakiller ise faaliyette adaysa bol.

Her ileri gelen veyahutta iki reyi olan kimselerin yanına yüz defa müracaat, yalvarmalar. Tabii aldıkları cevap malûm kocaman bir hayır kelimesi ve red.

Ayrıca Berber Bilâl Danonde Lezgiler, partiden ihraç edilmeleri hareketten dolayı ihraç.

İsrafil Topçu Vilâyet encümeni seçiminde yedek aday olduğundan D. P. ye mağber. Kendisine itibar göstermediğinden istifa etmiştir.

Bunu kendilerine destek yapan ve böylece fayda edenlere yalnız acırız.

Doğrusu yazık oldu Süleyman efendiye.

* *

KARS ELİ

Aylık Kültür Dergisi

Mes'ul Müdür
Halk Eğitimi Merkez Müdürü
HASAN KARTARI

SAHİBİ
Halkevi Adına Başkan
Dr. BUDAK DEMİRAL

ADRES
İstiklâli Milli Cad. No. 91
Telefon : 1227
KARS

ABONE ŞARTLARI
Yıllık : 12.00 TL.
6 Aylık : 6.00 TL.

Dergimizin adı belirtilerek
yazılar alınabilir

KARS ELİ, Halkevi ve Halk Eğitimi
Merkezinin ortak yayın organıdır.

Dizgi ve Baskı
ÖZKENT MATBAASI
Kâzımpaşa Cad. No. 56/A — KARS

KARS

Z. Mahir Baranseli

"30 Ekim Kars'ın kurtuluşudur,
Eser-i tarihe ölmez dediler,,

(Murat Çobanoğlu)

Bu söz, Kars'ın Kurtuluşunun halka yaraşır, hoş bir tanımını veriyor. Gerçekten Kars'lının gönlünde ve dimağındaki tarih eseri ölmemiştir. Kırk yıllık karagün çekilmiş, 1918 de bir nur gibi ufuklarımıza doğan Kâzım Karabekir, Mondros Mütarekesinden sonra geri çekilmek, hattâ İstanbul'a dönmek zorunda kalmıştır.

Sonra yerli kuruluşlar... İset "Millî Şûra,, ister "Cenûbî Garbî Kafkas Mavakkata-î Hükûmet-i Millîyesi,, denilsin, değişmez: Halk bir kurtuluş çabası içindedir, o kadar. Ama bilinçli, ama çağdaş bir kurtuluş çabası... İngiliz himayesinde Kars'a girip bir aşağılık duygusunun toplum katındaki görünümüyle öldüren, işkence eden Ermeni'nin mutlaka atılması gerekmektedir.

Ve bir kumandan: Genç, inançlı, büyük. Erzurum tabyalarında, Kars özlemi ile hırslı. Daha okul sıralarında iken Kars'ın en güzel krokilerini çiziyor. Adım adım biliyor araziyi. Soğanlı, Zivin, Allahüekber, Yahniler, Kanlı Tabya... Bütün bunlar bir heyecan zinciri halinde kenetlenmiştir.

"Kurtulduk", "oh,, önlemleri. Günlerden bir gün, yiğit göklerimizi dolduran gürleyişler.

Ozanlarımız kopuza sarılırlar :

"Kemal Paşa teşkilâtı bitirdi,
Kâzım Paşa Kars'ı aldı oturdu,
Halit Bey kurt gibi sürdü, götürdü,
Sonra yalın kılınç Yunan'a döndü.,,

— 1 —

KAYNAKÇA

Arşiv Belgesi:

BCA, CHP Evrakı, 490–01/837–307–1(114).

Yayınlanmış Eserler:

1288 Erzurum Vilayet Salnamesi

Arslan Nebahat Oran, "Güney Kafkasya'dan Türkiye'ye Gelen Muhacir ve Mültecilerin Durumu (1921–1945), Atatürk Üniversitesi. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi,* Erzurum

Arslan Nebahat Oran "Türk Ocağından Halkevine Geçişte Bir Örnek: Kars Halkevi" Kafkas Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Bahar 2008.

Gökdemir, Ahmet Ender, Cenub-i Garbi Kafkas Hükümeti, Ankara 1998.

Kars, CHP Halkevi Bürosu Yayınlarından, İstanbul 1943

Kalaycıoğlu, Sevilay, *Kars Gazetesi (1938-1950)* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars 2009.

Kırzıoğlu, M. Fahrettin, *Edebiyatımızda Kars*, İstanbul1958,

Köstüklü, Nuri, *Kazım Karabekir ve Eğitim*, 2004, Konya.

Nahçıvan Ansiklopediyası, 2. Cilt, Nahçıvan, 2005,

Öncü, Ali Servet, *Varlık Gazetesi (21 Ağustos 1921- 31 Aralık 1923)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, A.İ.İ.T. Enstitüsü, Erzurum 2000.

Sarıkaya Makbule, "Doğuşun Kars'ın Sosyo -Kültürel Gelişimine Katkısı", *Serhat Kültür,* İstanbul, Aralık 2005.

Şakiroğlu, Mahmut H., "Halkevleri Dergileri ve Neşriyatı," *Kebikeç*, sayı 3, nisan 1996

Turan, Metin, " Kars Halkevi Dergilerinden Kars Eli'nde Halkbilimle İlgili Yazılar", *Kebikeç*, Mayıs1996, sayı 3,

GAZETELER

Kars Gazetesi, sayı. (1673. 682.1673. 703. 680. 704. 707. 682.1673. 703.680.704. 707.664.732.667 683 841 619 1377 765 7061)

Kars Demokrat, sayı (4.758.9.41.10.758.366)

Bugün, sayı (70.221.134.965.1235.141.965.70.221.134.965.1235.141.965.137.21.160.)

Hüryurt, sayı (162**.)**

Demokrat Kars, sayı (241. 5

Vatan (Kars İlavesi), 14 Ocak 1953.

DERGİLER

Doğuş, Temmuz - Haziran 1940, sayı 13(54),14 (55), 29 Ekim 1933, sayı,1,1 Aralık 1933, sayı 2.

Kars Yaylası, İstanbul 1946, (Kars Lisesinden Yetişenler Cemiyeti Yayınlarından), sayı 1, s.40.

Kars Eli, (Mayıs 1974, Sayı 117 Mayıs 1966, sayı 22, Mayıs 1971, sayı 82, Eylül 1969, Mayıs 1964, sayı 1,Ağustos 1971, sayı 85, Ağustos 1971, sayı 85.Temmuz 1966, sayı 24. Kasım 1967, sayı 40. Kasım 1971, sayı 88.)

Özet

Kars'ta Yerel Basın

Kurtuluşundan itibaren Kars'ta dergi ve gazete çıkarma hususunda çok fazla çaba harcandığı, bu konuda somut birçok ürünün ortaya çıktığı ve uzun yıllar basında süreklilik yaşandığı görülmektedir. Kars'ın sosyal ve kültürel hayatının hareket kazanmasına katkıları açısından da basın önemli bir yer tutmaktadır. Araştırmamızda ancak ulaşabildiğimiz gazete ve dergileri değerlendirdik, ancak aynı zamanda çıkmış olan fakat ulaşamadığımız gazete ve dergilerden ise kısaca bahsettik.

Anahtar kelimeler; Kars, Yerel Basın, Kars Gazetesi, Bugün Gazetesi, Kars Demokrat Gazetesi, Halkevi, Doğuş Dergisi, Kars Eli Dergisi.

Abstract

Local Press in Kars Province (1929-1964)

Since its independence,too many efforts were spending about the publishing a newspaper or a magazine in Kars , so many concrete products that emerged on this issue and for many years the continuity in the press has been seen.In terms of its contributions to the Kars's social and cultural life's gaining mobility,the press takes an important place. In our research,we only evaluated the newspaper and the magazine which we could reach , but at the same time we have briefly mentioned about the magazines and newspapers that were published but we can not reach ,as well.

Keyword: Kars, Local Press, Kars Newspaper, Bugün Newspaper, Kars Demokrat Newspaper, Halkevi, Doğuş Periodical, Kars Eli Periodical.